

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De prijs van meertaligheid

Kuiken, F.

Publication date
2019

Published in
Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2019). De prijs van meertaligheid. *Les*, 209, 47.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Les

Bedankt voor het downloaden van dit artikel.
De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

nt2@uitgeverijboom.nl
redactie@tijdschriftles.nl

De prijs van meertaligheid

Meertaligheid is een groot goed en biedt vele voordelen. Toch is bij meertaligen vaak sprake van een functie- en/of domeinscheiding. Dat wil zeggen dat woorden voor een bepaald doel of in een bepaald domein in de ene taal beter worden beheerst dan in de andere taal. Bijvoorbeeld: voor woorden in en rondom huis wordt de thuistaal gebruikt, voor schooltaalwoorden het Nederlands. De vraag is dan in hoeverre in zo'n situatie echt sprake is van evenwichtige tweetaligheid.

Bunders en morgens

Mijn vader was palingvisser in Friesland waar Fries en Bildts wordt gesproken. Als gevolg hiervan heb ik woorden die met visserij te maken hebben in het Fries en Bildts geleerd. De boot werd voortbewogen met een **kloet**, de gevangen vis werd bewaard in een **keer** en mijn vader breide fuiken met een **inket**. Pas veel later ontdekte ik dat een kloet in het Nederlands een vaarboom heet, een keer een (vis)kaar of beun, terwijl met een inket het trechtervormige deel van een fuik wordt bedoeld. Boeren hebben hun land daar verdeeld in **bunders** en **morgens** en het Bildt wordt dan ook omschreven als **een plakky grônd fan krap 8000 morgen** (een stuk land van bijna 8000 hectare).

Threshold

Bij mijn studenten bespeur ik iets soortgelijks. Door de grote hoeveelheid Engelstalige literatuur die ze moeten doorwerken zie ik regelmatig Engelstalige termen opduiken in hun Nederlandse teksten. Enkele voorbeelden: L2 (T2), **interference** (interferentie), **threshold hypothesis** (drempelhypothese), **syntax** (syntaxis), **voiced/unvoiced** (stemhebbend/stemloos), en ga zo maar door. Benamingen voor begrippen die gemakkelijk met

een Nederlandse term kunnen worden aangeduid worden klakkeloos uit het Engels overgenomen. We zien hier de kwalijke gevolgen van de verengelsing van het onderwijs met als gevolg dat academisch opgeleiden soms moeite hebben om zich fatsoenlijk in het Nederlands uit te drukken.

Monolinguale toetsing

Bovenstaande voorbeelden illustreren de functie- en domeinscheiding bij mensen die in het dagelijks leven gebruik maken van meerdere talen en vaak minder evenwichtig meertalig zijn dan wel eens gedacht wordt. In het onderwijs wordt daar nogal krampachtig mee omgegaan. Leerlingen voor wie van huis uit Nederlands niet de moedertaal is, worden enkel afgerekend op hun taalvaardigheid in het Nederlands, daarbij hun vaardigheid in een of meer andere talen volledig buiten beschouwing latend. Het gevolg hiervan is dat nog steeds teveel slimme leerlingen met een migratieachtergrond naar het vmbo gaan in plaats van naar havo/vwo.

Ik had vroeger een gymleraar die het rapportcijfer niet alleen baseerde op hoe hoog je kon springen of hoe hard je kon lopen, maar daarbij ook rekening hield met lichaamsbouw, lengte en inzet. Dat leidde tot een rechtvaardiger beoordeling. Zolang meertaligen enkel langs de meetlat van monolinguale toetsing in het Nederlands worden gelegd, is dat de prijs die we betalen voor meertaligheid.

Folkert Kuiken